

'BU İÇERİĞE BULUNDUĞUNUZ KONUMDA ERIŞİLEMİYOR': İNTERNET ORTAMINDA YAPILAN COĞRAFİ ENGELLEMELERİN AB HUKUKUNDA YANSIMALARI^(*)

Dr. Fatmanur CEBECİ ÇORUM^(**)

ÖZET

Coğrafi engellemeler, kullanıcıların bulunduğu konuma bağlı olarak, internet ortamında erişilmek istenen ürün ya da hizmetlere erişimi kısıtlayarak belirli bir bölgedeki kullanıcılara sunulmaması veya farklı koşullarla sunulması amacıyla uygulanan bir teknolojik yöntemdir. Coğrafi engellemeler nedeniyle ürün ve hizmetlere erişimin zorlaşması, özellikle Avrupa Birliği'nde büyük bir tartışma konusu olmuştur. İlk olarak, sınır ötesi erişimin engellenmesinin dijital tek pazar anlayışına ters düşmesi eleştirilmiştir; çünkü bu anlayış, ürün ve hizmetlerin internet üzerinden de serbest dolaşımını hedefler. İkinci olarak, kültürel ürünlere erişimin kısıtlanması ya da tamamen engellenmesi, insan hakları ve eşitlik ilkeleri açısından ciddi eleştirilere neden olmuştur. Bu eleştiriler sonucunda, özellikle dijital tek pazarı güçlendirmek amacıyla, Avrupa Birliği Komisyonu "Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü" ve "Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü" gibi önemli yasal düzenlemeleri kabul etmiştir. Ancak, Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü'nün yalnızca belirli bir grup tarafından faydalanılabilir olması sebebiyle hedeflenen amaca ulaşmada yetersiz kaldığı öğretilerde savunulmaktadır. Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün ise telif hakkıyla korunan ürünleri kapsam dışında bırakması nedeniyle oldukça dar kapsamlı olduğu ve dijital tek pazarı güçlendirme hedefine hizmet etmediği ifade edilmiştir. Bu sebeplerle, her iki yasal düzenlemenin de coğrafi engellemeleri Avrupa Birliği'nde tamamen sona erdirmeye ya da azaltma amacına hizmet etmediği öğretilerde ifade edilmektedir. Özellikle Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün telif hakkıyla korunan ürünleri de kapsamaması, bu alandaki sorunların çözümünde önemli bir adım olabilir. Ancak böyle bir adımın özellikle görsel-işitsel ve eğlence sektöründe yaratabileceği değişiklikler ve pazardaki etkisi de dikkatle değerlendirilmelidir. Bu tür bir düzenleme, piyasa dengelerini ve rekabeti önemli ölçüde değiştirebilir.

Anahtar Kelimeler

Coğrafi Engellemeler, Dijital Ürünler, İnternet, Ayrımcılık, Telif Hakkı, AB Hukuku, Kültür, Kültürel Çeşitlilik.

^(*) DOI: 10.33432/ybuhukuk.1570016 - **Geliş Tarihi:** 18.10.2024 - **Kabul Tarihi:** 30.12.2024.

Bu makale yazarın Swansea Üniversitesi'nde hazırladığı doktora tez çalışmalarından üretilmiştir. Araştırmacı, bu çalışmadaki destekleri için YLSY bursu kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına teşekkür eder.

^(**) Swansea Üniversitesi, Doktora Araştırmacısı, Swansea - Birleşik Krallık,
E-posta: cebecinurfatma@gmail.com; Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-2629-0320>.

'THIS CONTENT IS NOT AVAILABLE IN YOUR LOCATION': GEO-BLOCKING IN THE EU LAW CONTEXT

ABSTRACT

Geo-blocking is a technological method that restricts access to online products or services based on users' geographic location, preventing access in certain regions or offering products under different conditions. This practice has attracted significant attention, particularly within the European Union, due to its conflict with the digital single market's goal of enabling the free movement of goods and services online. Moreover, it has raised human rights and equality concerns, especially when access to cultural products is restricted or blocked entirely. In response, the European Commission introduced important legislation such as the "Cross-border Portability Regulation" and the "Geo-blocking Regulation" to strengthen the digital single market. However, the Cross-border Portability Regulation has been criticised for falling short of its intended purpose, as it only benefits a limited group. Similarly, the Geo-blocking Regulation has been seen as too narrow in scope, excluding copyright-protected products, which deviates from the goal of truly enhancing the digital single market. Critics argue that neither regulation fully addresses the issue of geo-blocking within the EU. Including copyright-protected products under the Geo-blocking Regulation could be an important step in solving these challenges. However, this would require careful consideration of its impact, especially in the audiovisual and entertainment sectors, where such changes could significantly alter market competition and dynamics.

Keywords

Geo-Blocking, Digital Products, Internet, Discrimination, Copyright Law, EU Law, Culture, Cultural Diversity.

GİRİŞ

İnternet kullanıcıları, internet ortamında bir ürüne erişmek istediklerinde “Bu içeriğe bulunduğunuz konumda erişilemiyor” veya “Bu video bulunduğunuz konumda gösterilebilir değil” gibi coğrafi engellemelerle karşılaşabilmektedirler. Bu coğrafi engellemeler özellikle internet kullanımının da artmasıyla son yıllarda giderek çoğalmaktadır. Coğrafi engellemeler, genellikle telif hakkı sahipleri veya platformlar tarafından, telif hakkının bölgesellik prensibinin korunması gibi telif hakkı sebebiyle, bölgesel lisans sözleşmelerine uymak maksadıyla ya da ülkeler arası fiyat farklılıkları yaratma ve çeşitli ticari sebeplerle uygulanabilmektedir. Ancak coğrafi engellemeler sebebiyle, internetteki bazı ürünler belirli ülkelerde erişilebilir olmaktan çıkmakta ya da daha önce erişilen bir ürün, ülke değiştirildiğinde artık erişilemez, izlenemez veya kullanılamaz hale gelmektedir. Bu durum, özellikle sınırlarında iç pazar oluşturmak ve Dijital Tek Pazar yaratmak isteyen Avrupa Birliği (AB) açısından problemleri bir durum olarak görülmüştür. İç pazarın temel dinamiklerini oluşturan mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı ilkesini ihlal edebileceği ileri sürülen bu coğrafi engellemeler, ayrıca kültürel ürünlere erişememe ve kültürel çeşitliliğe zarar verebilmesi gibi nedenlerle AB Komisyonunda uzun süre tartışılmıştır.

AB Komisyonu haksız coğrafi engellemeleri yasaklamak amacıyla bir yasal düzenleme oluşturma çabasına girişmiş ve ilk olarak Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü 2017 yılında, daha sonra ise Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü 2018 yılında kabul edilmiştir. Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü yalnızca belirli durumlarda ve kısıtlı bir süreyle çevrimiçi içerik hizmeti abonelerine abone oldukları servise erişme hakkı sunarken, Haksız Coğrafi Engellemeler coğrafi engellemeleri yasaklama görevini ihya etmiş ancak telif hakkı ile korunan ürün ve servisleri tüzük kapsamına almamıştır. Dolayısıyla, telif hakkıyla korunan ürün ve servisler hala AB içerisinde coğrafi engellemelere konu yapılabilmektedir. Her iki tüzük de kapsamının dar olması sebebiyle öğretilerde eleştirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı internet ortamında sunulan dijital ürünlere (bu kavram hem dijital servisleri hem de dijital içerikleri kapsayacak şekilde kullanılmaktadır) uygulanan coğrafi engellemeleri AB hukuku boyutundan ele almayı amaçlar. Bu amaç doğrultusunda, bu çalışma öncelikle coğrafi engellemelerin

tanımını yapacak, daha sonra da bu yönteme neden başvurulduğunu anlatacaktır. Ardından coğrafi engellemelerin neden AB hukukunda tartışıldığını hem dijital tek pazar stratejisi ekseninden hem de insan hakları açısından ele alınacaktır. Ardından, coğrafi engellemeleri düzenlemek maksadıyla AB tarafından kabul edilen kanuni düzenlemelerin bu tartışmalara ve eleştirilere ne ölçüde yanıt verdiğini inceleyecektir. Son kısımda ise bu çalışma yasal düzenlemelerde herhangi bir değişiklik gerekip gerekmediği hususunu, özellikle telif hakkı ile korunan ürünlerin Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamına alınması senaryosunu ve olası bir değişikliğin sektörel anlamda sonuçlarını ele almaktadır.

I. GENEL OLARAK COĞRAFİ ENGELLEMELER

A. COĞRAFİ ENGELLEMELERİN TANIMI

Coğrafi engelleme terimi¹ ilk kez 2012 yılında AB Komisyonunun yayınlamış olduğu bir metinde² kullanılmış, ülkeler arası satışı kısıtlamak ve içeriğin yalnızca bir ya da birkaç üye ülkede kısıtlanması amacıyla kullanılacak yöntemlerden biri olarak açıklanmıştır. 2015 yılında yayınlanan Dijital Tek Pazar Stratejisi'ni (DTPS) geliştirmek maksadıyla yapılan çalışmalarda³ coğrafi engellemeler, çevrimiçi satıcılar tarafından ticari sebeplerle uygulanan ve diğer üye ülkelerdeki web sitelerine erişimin engellenmesiyle sonuçlanan uygulamalar olarak tanımlanmıştır⁴.

¹ Bu terimin İngilizcesi 'geo-blocking'dir.

² Geo-blocking terimi ilk kez AB Komisyonu tarafından yayınlanan 2012 tarihi Communication on the Content in the Digital Single Market isimli metinde şu şekilde kullanılmıştır: '*distribution of content is often limited to one or a few Member States (e.g. using geo-blocking), with service providers (online platforms) or rights holders electing to impose cross-border sales restrictions.* Metnin tamamına şuradan ulaşılabilir: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0789>> s.e.t. 18.10.2024.

³ Commission, "Staff Working Document, A Digital Single Market Strategy for Europe on 6 May 2015" s. 21. <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8672-2015-ADD-1/en/pdf>> s.e.t. 18.10.2024.

⁴ Yazar tarafından yapılan gayriresmi çeviridir, orijinali şu şekildedir: '*Geo-blocking refers to practices used for commercial reasons by online sellers that result in the denial of access to web-*

Öğretide de coğrafi engellemeler tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu alanda en çok çalışma yapan Trimble'in kendi makalesinde tanımladığı üzere⁵, coğrafi engelleme, kullanıcının konumuna bağlı olarak internet üzerindeki dijital bir ürüne erişimi engelleyen her türlü yöntemi kapsayacak şekilde tanımlanabilir. Bu tanım oldukça geniştir ve coğrafi engelleme faaliyetlerini amaçlarından bağımsız olarak kapsar. Bu tanımın kapsamına siyasi amaçlarla (örneğin sansür)⁶, yasal uyumluluk için⁷, pazarlama stratejisinin bir parçası olarak veya bölgesel lisanslara ve telif hakkının bölgeselliğine uyum sağlamak için⁸ uygulanan bütün coğrafi kısıtlama maksatlı yapılan uygulamalar girebilir.

Google v. CNIL davasında, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) Hukuk Sözcüsü Szpunar, coğrafi engellemeyi, kullanıcının coğrafi konumuna bağlı olarak internette ürüne erişimi sınırlayan bir teknik olarak tanımlamış ve bu sistemin kullanıcının konumunu belirlemek için IP (İnternet Protokol) adresi doğrulaması gibi coğrafi konum tekniklerini kullandığını ifade etmiştir⁹. Gerçekten de coğrafi engelleme yönteminin arkasında duran temel teknoloji coğrafi konum teknikleridir¹⁰. Coğrafi konum teknolojileri, bir cihazın fiziksel konu-

sites based in other Member States'. "Staff Working Document, A Digital Single Market Strategy for Europe on 6 May 2015" s. 21. <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8672-2015-ADD-1/en/pdf>> s.e.t. 23.10.2024, s. 4'te tanım bulunabilir.

⁵ **Trimble, Marketa** (2017) "The Role of Geoblocking in the Internet Legal Landscape" IDP, Revista de Internet, Derecho y Política S. 33, ss. 45-58, s. 46.

⁶ ABAD Google LLC v Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), C-507/17 numaralı C:2019:772 sayılı kararı. Google v CNIL davasında, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) Hukuk Sözcüsü Szpunar, coğrafi engellemelerin sansür amacıyla uygulanabileceğini belirtmiştir.

⁷ **Trimble, Marketa** (2024) The EU Geo-Blocking Regulation A Commentary, 1. Baskı, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, s. 3.

⁸ **Trimble** (2017), s. 51.

⁹ ABAD Google LLC v Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), C-507/17 numaralı C:2019:772 sayılı kararı, §71.

¹⁰ **Broocks, Annette/Duch Brown Nestor/Gomez Herrera Maria Estrella/Martens Bertin** (2020) "Geo-blocking: A literature review and new evidence in online audio-visual services", 23.10.2020 <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/document/download/50e3aa8a-87de-4383-b578-3e6eeee12158_en?filename=jrc120267.pdf> s.e.t. 18.10.2024.

munu belirlemek için kullanılır ve kullanıcı tarafından bildirilen bilgilere, IP adreslerine veya WIFI sinyalleri¹¹ ya da Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS) gibi bilgilerin kombinasyonuna dayanabilir¹². Cihazın konumu belirlendikten sonra, coğrafi engelleme yoluyla cihazın belirlenen konumuna göre o ürüne erişim engellenebilir ya da kısıtlanabilir¹³.

Bu çalışmada, “coğrafi engelleme” terimi, tacirlerin, distribütörlerin veya hak sahibinin kararı doğrultusunda uygulanan ticari uygulamaları ifade etmek için kullanılacaktır. Bu çalışma, devletler tarafından uygulanan ya da siyasi nedenlerle yapılan coğrafi engelleme uygulamalarına odaklanmayacaktır, meğerki bu uygulamalar ayrıca telif hakkı ile ya da ticari sebeplerle ilişkilendirilsin. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, coğrafi engelleme uygulaması, internet kullanıcılarının coğrafi konumlarına bağlı olarak dijital ürünlere erişimi engellemek ya da kısıtlamak için kullanılan ticari bir uygulama olarak tanımlanabilir. Bu uygulama, web sitelerine veya çevrimiçi arayüzlere erişimi engellemek veya kısıtlamak, müşterileri yerel mağazalara yönlendirmek ya da internet kullanıcılarına daha olumsuz veya farklı koşullar sunmak şeklinde olabilir. Bir kullanıcının YouTube platformunda erişmek istediği bir videoya o videonun kullanıcının bulunduğu ülkede erişilebilir olmaması sebebiyle ulaşamaması ya da Netflix’in farklı ülkelerde farklı kataloglar sunması sonucu örneğin, Belçika’da Netflix üyeliği olan birinin Fransa’ya gittiğinde Belçika’daki içeriklere ulaşamaması, bu tür coğrafi engellemelerin bir sonucudur.

B. COĞRAFİ ENGELLEMELERİN UYGULANMA AMAÇLARI

Coğrafi engellemeler özellikle tüccarlar, distribütörler veya hak sahipleri tarafından neden uygulandığının belirtilmesi önemli bir husustur. Coğrafi engellemeler, ticari sebeplerle, bir pazarlama stratejisi olarak, lokal içerikleri ön plana

¹¹ **Trimble, Marketa** “Geoblocking and “Legitimate Trade””: Heath, Christopher/Kamperman, Anselm Sanders/Moerland, Anke (Editörler): Intellectual Property and Obstacles to Legitimate Trade, 1. Baskı, Wolters Kluwer 2018), ss. 53-79, s. 57.

¹² **Oikonomidis, Theodoros/Fouskas, Konstantinos** (2019) “A Literature Review of Smartphone Geolocation Technologies”, Strategic Innovative Marketing and Tourism, S. 1086, ss. 1-8, s. 2.

¹³ **Trimble** (2018) s. 55.

çıkarmak ve en önemlisi telif hakkının bölgeselliği prensibi ile bölgesel lisanslamalara uymak gibi çeşitli nedenlerle uygulanabilir.

Ticari sebeplerden dolayı yapılan coğrafi engellemeler, belirli ülkelerdeki yeknesak yasal düzenlemelere uyum sağlamak veya belirli kararlara uygun hareket etmek amacıyla gerçekleştirilebilir. Örneğin unutulma hakkı kararlarına uymak maksadıyla bazı ürünler erişilebilir olmaktan çıkarılabilir¹⁴ ya da çevrimiçi kumarın yasak olduğu ülkelerde kumar servislerine erişimin engellenmesi¹⁵ gibi amaçlarla uygulanabilir. Ayrıca, farklı ülkelerde farklı fiyat politikaları uygulayarak karı artırmak için tercih edilebilir¹⁶. Bu kapsamda o ülkenin alım gücüne göre aynı ürün ya da hizmetler farklı ülkelerde farklı fiyatlara sunulabilir. Örneğin, Temmuz 2024 itibarıyla Netflix Danimarka'nın standart planı yaklaşık 11 £'a sunulurken, aynı plan Hırvatistan'da yaklaşık 8 £'a sunulmaktadır. Dolayısıyla, Danimarka'da ikamet eden biri coğrafi engellemeler sebebiyle Hırvatistan versiyonuna ulaşamadığı için, Netflix'e üye olmak için Danimarka'da sunulan versiyonunu almak zorunda kalmaktadır.

Bir pazarlama stratejisi olarak bazı ürünleri belirli bölgelerde veya belirli zamanlarda erişilebilir kılmak da coğrafi engellemelerin bir sebebi olabilir¹⁷. Örneğin, bir filmin erişilebilir kılınması her ülkenin kendi resmî tatiline denk getirilebilir ve böylece ilk etapta izlenebilirliği artırarak daha iyi bir film açılışı hedeflenebilir. Ayrıca yine bir strateji olarak bazı ülkelerin yasal düzenlemelerinden kaçınmak, örneğin özellikle KDV ve diğer vergiler ile ilgili düzenlemeler, dolayısıyla o ülkenin hukukuna tabii olmamak maksadıyla da bazı dijital ürünler bazı ülkelerde erişilebilir hale getirilmemektedir¹⁸.

¹⁴ Google v. CNIL davasında, Hukuk Sözcüsü Szpunar, unutulma hakkı kararlarına uyum sağlamak için coğrafi engelleme kullanılmasını tavsiye etmiştir. (Bakınız §78).

¹⁵ Trimble (2018) s. 59.

¹⁶ Hamulák, Ondrej/Lilla, Nóra Kiss/Gábriš, Tomáš/Kocharyan, Hovsep (2021) "“This Content is not Available in your Country” A General Summary on Geo-Blocking in and Outside the European Union.' International and Comparative Law Review S. 2(1) ss. 153-183, s. 156.

¹⁷ Hamulák/Lilla/Gábriš/Kocharyan, s. 156.

¹⁸ Hamulák/Lilla/Gábriš/Kocharyan, s. 156.

Coğrafi engellemeler lokal içerik üretme ya da bazı ürün veya servislerin lokal versiyonlarını o konumda erişilebilir kılma noktasında da tercih edilebilir¹⁹. Bu kapsamda, ülkeye özgü içerik üretmek ve sadece belirli bölgelerde talep görece ürünleri sunarak o bölgelerdeki karı artırmak, diğer bölgelerde ise bu ürünü hiç pazarlamayarak herhangi bir risk almamak adına da coğrafi engellemeler uygulanabilir. Yine aynı şekilde, arayüzü yalnızca belirli dil ile çalışan servisler yalnızca o dillerin konuşulduğu ülkelerde o versiyonu erişilebilir kılabilirler.

Coğrafi engellemelere başvurulmasının en önemli nedeni ise, bölgesel lisanslama ve telif hakkının bölgeselliğidir. Fikri mülkiyet hakları bölgesel haklardır ve bu hakların verilmesi, varlığı ve kullanılması her bir devletin ulusal yasalarına tabidir. Fikri mülkiyet haklarının bölgesellik ilkesi sonucunda, telif hakkı koruması da bölgeseldir; bu haklar ülke bazında kazanıldığından, telif hakkı korumasının kapsamı ve kazanılmış hakların uygulanması devletler arasında farklılık gösterebilir²⁰. Özellikle 1990'lardan bu yana AB içinde telif hakkı yasasında iyi bir düzeyde uyum sağlanmış olsa da hala farklılıklar ve uyumlaştırılmamış bazı yönler bulunmaktadır. Coğrafi engelleme uygulaması da internet üzerinde fiilen ulusal sınırlar uygulamaktadır; bu nedenle, coğrafi engellenin telif hakkının bölgeselliğine uyum sağlamak için faydalı bir yöntem olduğu iddia edilebilir²¹. Aynı şekilde, belirli bir bölgeye münhasıran lisanslanmış dijital ürünlerin farklı bölgelerde erişilebilir olmasını engellemek amacıyla da coğrafi engellemeler kullanılacak yöntemlerden biridir. Avrupa Birliği'nin 2016 yılında Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nü oluşturmak amacıyla yaptığı çalışmalarda, hak sahipleri, tacirler ve platformlar özellikle telif hakkının bölgeselliği ve bölgesel lisanslara uyum sağlamak sebebiyle bu tarz coğrafi engellemeleri kullandıklarını ifade etmişlerdir²².

¹⁹ **Yu, Peter K.** (2019) 'A Hater's Guide to Geoblocking' B.U. J. Sci. & Tech. L. S 25, ss. 503-529, s. 506.

²⁰ **Trimble** (2024) s. 55.

²¹ **Synodinou, Tatiana Eleni** (2020) "Geoblocking in EU Copyright Law: Challenges and Perspectives" GRUR International S. 69, ss. 136-150 s. 136.

²² **Hamulak/Lilla/Gabriš/Kocharyan**, s. 156.

Açıklanan bu sebeplerle, coğrafi engellemelerin uygulanması son derece farklı gerekçelere dayanabileceği gibi, haklı, kabul edilebilir ve ticari açıdan gerekli nedenlere dayandırılabilir. Bu nedenle, bu konuda yapılacak herhangi bir düzenlemenin özellikle hak sahiplerini, tacirleri ve distribütörleri olumsuz yönde etkilememesi gerekmektedir. Dolayısıyla, bu konu son derece titizlikle ele alınması gereken bir konudur.

Öte yandan, AB düzleminde, bu tartışmanın bir diğer tarafı ise coğrafi engellemelerin, AB içinde ürünlerin serbest dolaşımını etkilediği ve özellikle dijital tek pazar stratejisini olumsuz yönde etkilediği düşüncesi²³ ve kullanıcılar açısından istedikleri ürünlere erişememenin, özellikle kültürel anlamda ve insan hakları bakımından olumsuz sonuçlar doğurabileceğinin²⁴ kabul edilmesidir. Bir sonraki bölüm, bu konudaki tartışmalara odaklanacaktır.

II. AB'DE COĞRAFİ ENGELLEMELERİN TARTIŞILMASI

A. COĞRAFİ ENGELLEMELER VE DİJİTAL TEK PAZAR STRATEJİSİ AÇISINDAN TARTIŞIMLAR

Avrupa Ekonomik Topluluğu (şu andaki adıyla Avrupa Birliği), Avrupa ekonomik entegrasyonunu sağlamak amacıyla kurulmuştu ve bu entegrasyonun en önemli hedeflerinden biri “ortak pazar” oluşturmaktı. Bu amaca ulaşmak için, 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) üye altı devlet tarafından Roma Antlaşması imzalanmıştır ve bu antlaşmanın 2. maddesi ortak pazar kurulmasından bahsetmektedir. 1970'lerde ortak Pazar terimi, Avrupa Topluluğu veya Avrupa Birliği yerine kullanılıyordu; örneğin, İngiltere'nin AET'ye katılma referandumunda, halk ortak pazara katılıp katılmamayı oylamıştır²⁵. Roma

²³ Yu, s. 524.

²⁴ Reda, Julia, (2020) “Geoblocking: At Odds with the EU Single Market and Consumer Expectations”: Szczepanik Petr/Zahrádka, Pavel/Macek, Jakub/Stepan, Paul (Editörler) Digital Peripheries: The Online Circulation of Audiovisual Content from the Small Market Perspective, 1. Baskı, Springer ss. 81-101, s. 83.

²⁵ Peers, Steve/Barnard, Catherine (2023) European Union Law, 4. Baskı, Oxford University Press, s 334.

Antlaşması ortak pazar terimini kullanırken, 1986 tarihli Tek Avrupa Senedi ise “iç pazar” terimini getirmiştir. Tek Avrupa Senedi’nin 13. maddesinde iç pazar, malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlandığı, iç sınırların olmadığı bir alan olarak tanımlanmıştır. Bu serbest dolaşım unsurları “dört özgürlük” olarak adlandırılabilir. “Tek pazar” terimi de aynı anlamda kullanılır ve genellikle siyasi tartışmalarda bu terim tercih edilir²⁶. Bu çalışmada da AB metinleriyle uyumlu olması açısından tek pazar terimi kullanılacaktır.

2010'lara gelindiğinde ise, ekonominin dijitalleşmesiyle birlikte AB, dijital çağın sunduğu ekonomik büyüme, istihdam fırsatları ve diğer sosyal ayrıcalıklardan AB'nin Tek Pazarı'nın tam anlamıyla yararlanamadığının farkına varmıştır. Aynı zamanda AB, dijitalleşme seviyesini ve teknolojinin modern ekonomik sistemler üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak dijital alanda sınırları olmayan bir tek pazar yaratması gerektiği düşünerek 2015 yılında, dijital tek pazar oluşturmaya AB'nin öncelikli hedefi olduğunu belirlemiştir. Aynı zamanda, AB Komisyonu için dijital tek pazarın tamamlanması, en önemli on siyasi öncelikten biri olarak kabul edilmiştir. DTSPS, malların, insanların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımını sağlamayı ve bireyler ile işletmelerin, dijital faaliyetler için de milliyet veya ikamet yeri fark etmeksizin, adil rekabet ve tüketici ile veri koruma düzenlemeleri çerçevesinde faaliyet göstermesini sağlamayı amaçlamaktadır²⁷.

Bu stratejinin üç temel ilkesi bulunmaktadır:

1. Tüketiciler ve işletmeler için Avrupa genelinde çevrimiçi mal ve hizmetlere daha iyi erişim: DTSPS, çevrimiçi faaliyetleri geliştirmek ve üye devletler arasında sözleşme hukuku ve telif hakkı hukuku açısından farklılıkları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu hedefe ulaşmak için, DTSPS uygun bir e-ticaret çerçevesi oluşturmalı ve tüketicilere ve işletmelere çevrimiçi içerik, mal ve hizmetlere erişim konusunda aynı fırsatları sunmalıdır. Milliyet, ikamet yeri veya yerleşim yeri konusunda ayrımcılık yapılmamalıdır.

²⁶ Peers/Barnard, s. 34.

²⁷ DTSPS metni için bkz.: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52015DC0192>> s.e.t. 23.10.2024.

2. Gelişmiş dijital ağlar ve yenilikçi hizmetler için uygun koşullar ve eşit bir rekabet ortamı yaratmak: Bu strateji, inovasyonu teşvik etmeyi hedeflemektedir ve bu amacı gerçekleştirmek için AB, bulut bilişim, büyük veri araçları ve nesnelerin interneti gibi alanları da düzenlemesi gerektiğinin farkındadır. Aynı zamanda, bu stratejinin, inovasyonları en iyi şekilde değerlendirebilmek için gerekli yatırımları gerçekleştirebilmesi amacıyla güvenilir, yüksek hızlı ve uygun fiyatlı ağlar ve hizmetler üzerine inşa edilmesi gerekmektedir.
3. Avrupa Dijital Ekonomisinin büyüme potansiyelini en üst düzeye çıkarmak: Ekonomik faaliyetler, AB'deki diğer sektörler gibi, büyük ölçüde dijitalleşmeye dayanmaktadır. Bu nedenle, geleneksel ekonominin dijital ekonomiye dönüşümünden maksimum fayda sağlamak amacıyla bu dönüşümleri en iyi şekilde değerlendirmek gerekmektedir.

Bu ilkeler ışığında, AB içerisinde herhangi bir sınır olmadan ülkeler arası ticaretin ve hareketliliğin gerçekleşiyor olması beklenmektedir. Ancak eğer AB'nin bir veya bazı üye devletlerinde dijital ürünlerin sınır ötesi erişiminde coğrafi engelleme uygulamasıyla bir sınırlama varsa, bu durumda coğrafi engellemenin AB içinde dijital tek pazar oluşturulmasına engel teşkil ettiği kolayca ileri sürülebilir. Dijital tek pazar içinde, tüketiciler e-ticaretin faydalarından yararlanabilmelidir ve bu da tüketiciler arasında ayrımcılık yapılmamasını gerektirir. Sınır ötesi işlemlerde ve e-ticarette sadece tüketiciler için değil, işletmeler için de engellerin ortadan kaldırılması amacıyla AB Komisyonu, bu sorunları ele alan bir eylem planı açıklamış ve coğrafi engellemenin sona erdirilmesi AB'nin önceliklerinden biri olarak belirlenmiştir. Bu konuda atılan adımlar III. bölümde anlatılacaktır.

B. COĞRAFİ ENGELLEMELER VE İNSAN HAKLARI AÇISINDAN TARTIŞMALAR

Coğrafi engellemeler ilk olarak bilgiye erişim hakkı ve ifade özgürlüğüne aykırı olarak değerlendirilebilir. 1948'de yayımlanan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesi, ifade özgürlüğü hakkını ve herhangi bir müdahale veya sınır olmaksızın bilgiye erişim hakkını düzenlemiştir. AB Temel Haklar Bildirgesi'nin 11. Maddesi de ifade özgürlüğünü ve sınır olmaksızın bilgi alma ve yayma hakkını düzenlemiştir. İfade özgürlüğü ve bilgiye erişim

hakkı açısından, herhangi bir bilgiye erişimde bir sınırlama, kısıtlama veya sınırlandırma varsa, bu hakkın ihlal edildiği ileri sürülebilir. Öğretide, bu uygulamanın ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkını ihlal edebileceğine ilişkin görüş sunulmaktadır, zira coğrafi engelleme, bir kişinin başkalarının almak veya paylaşmak istediği bilgiye erişimi engellemektedir²⁸.

Coğrafi engelleme, özellikle sık seyahat eden ya da kendi ülkesinden uzakta yaşayan insanlar için de ciddi bir sorun olabilir. Çünkü coğrafi engelleme nedeniyle, insanlar seyahat ettikleri sırada kendi ülkelerinde erişebildikleri dijital ürünlere ulaşamayabilirler. Ayrıca, göçmenler veya başka bir ülkede yaşayan kişiler, kendi ülkelerinde üretilmiş ya da pazarlanabilir olan dijital ürünlere erişmek isteyebilirler, ancak coğrafi engelleme nedeniyle bunu başaramazlar. Son olarak, başka ülkelerin ürünlerini tüketmek isteyen ve başka ülkelerin dillerini ve kültürlerini öğrenmek isteyen kişiler de coğrafi engelleme nedeniyle zorluk yaşayabilirler. Bu ürünlere ulaşamama durumu geniş bir şekilde eleştirilmektedir, çünkü coğrafi engelleme geniş anlamda “eşitlik” kavramına aykırı görülebilir; dahası, kültürel, dini ve dilsel çeşitliliğe zarar veren ayrımcı bir uygulama olarak değerlendirilebilir ve toplumsal eşitsizliğe yol açabilir.

AB Temel Haklar Bildirgesi'nin III. Bölümünde eşitlik kavramı ele alınmıştır. Bu kapsamda, 21. maddede ayrımcılık yapmama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, üye devletler, cinsiyet, ırk, renk, etnik veya sosyal köken, genetik özellikler, dil, din veya inanç, siyasi veya diğer görüşler, ulusal azınlık mensubiyeti, mülkiyet, doğum, engellilik, yaş veya cinsel yönelim gibi herhangi bir temele dayalı ayrımcılıkla mücadele etmelidir. Öte yandan, coğrafi engelleme, kullanıcıların coğrafi konumlarına göre ürünlere erişimini kısıtladığı için bu ayrımcılık ilkesine aykırı olarak değerlendirilebilir. Son araştırmalara göre, AB'de 60 civarında bölgesel ve azınlık dili bulunmakta ve bu diller yaklaşık 50 milyon kişi tarafından konuşulmaktadır²⁹. Örneğin, Finlandiya'da İsveççe konu-

²⁸ Reda, s. 83.

²⁹ European Parliamentary Research Service (2016) 'Regional and minority languages in the European Union' <<https://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-589794-Regional-minority-languages-EU-FINAL.pdf>> s. 1, s.e.t. 18.10.2024.

şan azınlıklar veya Almanya'da Danca konuşan azınlıklar gibi bazı azınlıklar vardır³⁰. Bu azınlıklar genellikle, azınlık olarak kabul edildikleri ülkelerde ihtiyaçlarına özel olarak hizmet edecek yeni pazarların veya yatırımların yaratılması için yeterince büyük değillerdir. Ancak bu insanlar da dillerinde üretilen, kültürel kimliklerini yansıtan veya kültürlerine ya da dillerine ilgi duydukları ülkelerde üretilen ürünlere erişme ihtiyacı duyarlar. Bu ürünler kültürel içerik, siyasi içerik, eğitim materyalleri veya başka ülkeler veya dilsel azınlıklar tarafından üretilen içerikler olabilir. İnsanlar, kendi dillerindeki bu içeriklere erişemediklerinde ya da seyahat ederken dillerindeki ürünlere ulaşamadıklarında, bu durum ayrımcı bir uygulama olarak kabul edilebilir.

Bu bağlamda, coğrafi engelleme uygulaması, kültürel, dini ve dilsel çeşitlilikle ilişkilendirilebilir; çünkü coğrafi engelleme ile karşı karşıya kalan kişiler genellikle kendi ülkelerinin dışında yaşayan veya başka bir ülkede yoğun olarak tüketilen ürün ve hizmetlere erişmeye çalışan insanlardır. Temel Haklar Bildirgesi'nin 22. maddesi, Birliğin, AB içinde kültürel, dini ve dilsel çeşitliliğe saygı göstereceğini hükme bağlamıştır. Bu temel kurala rağmen, AB içinde kullanıcılar bu ürün ve hizmetlere erişimde coğrafi engellemeye tabi olabilir ve bu nedenle diğer ülkelerin ürünlerini tüketmekten mahrum kalabilirler. Bu durumda, yurt dışında bulunan insanların veya dini ya da dil açısından azınlık olan kişilerin, kültürel geleneklerini kaybetme veya dillerini, kültürel ve tarihsel geçmişlerini unutma riski ortaya çıkabilir. Örneğin³¹, Birleşik Krallık dışında insanlar BBC iPlayer'a erişememekte, dolayısıyla BBC iPlayer'daki içerikleri yeniden yayınlamamakta, izleyememekte veya indirememektedirler. Bu durum, BBC'nin programlarına veya hizmetlerine Birleşik Krallık dışındayken erişmek isteyen herkes için bir sorun teşkil etmekle birlikte, özellikle İskoç Galcesi gibi dilsel azınlıklar için daha büyük bir sorun haline gelmektedir. İskoç Galcesi konuşanların dillerine adanmış bu az sayıda kanallara erişememesi durumunda, İskoç Galcesi konuşanlar için yapılmış başka bir kanal veya program bulmaları çok olası değildir. Bu durumda, İskoç Galcesi konuşan bir kişi Birleşik Krallık'a geri dönme şansına sahip değilse, dillerinde üreti-

³⁰ Reda, s. 86.

³¹ Reda, s. 83.

len hiçbir içeriği tüketememe riskiyle karşı karşıya kalabilir ve nihayetinde dilini ve kültürünü unutma tehlikesiyle karşılaşabilir.

Sonuç olarak, coğrafi engelleme sonucunda insanlar milliyetleri veya ikamet ettikleri yer nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmakta ve kültürel ürünlere erişememektedirler. Ayrıca, bu ürünlerin sınır ötesi erişilebilir olmaması, AB içindeki kültürel çeşitliliğe zarar verebilmektedir. Bu nedenle, dijital ürünler üzerindeki bölgesel kısıtlamalar eleştirilmektedir; çünkü bu durum, insan haklarının, özellikle ifade özgürlüğü, bilgiye erişim ve eşitlik hakkının ihlali potansiyelini taşıyabilir ve AB içindeki kültürel çeşitlilik üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Tüm bu sebeplerden ötürü, AB ilk olarak Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü'nü 2017 yılında, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nü ise 2018 yılında yasalaştırmıştır. Bir sonraki bölüm bu tüzüklerin amacına, kapsamına ve sonuçlarına odaklanacaktır.

III. AB'DE COĞRAFİ ENGELLEMELER ALANINDA KABUL EDİLEN YASAL DÜZENLEMELER

DTPS'in sonucunda düzenlemesi yapılan ilk alanlardan biri dijital ürünlere sınır ötesi erişilebilirlik oldu ve bu kapsamda çevrimiçi içerik hizmetlerinin sınır ötesi taşınabilirliğine ilişkin yasal bir düzenleme hayata geçirildi. AB, 1985'ten bu yana telif hakkı yasalarını AB ülkelerinde uyumlaştırmaya çalışıyordu, ancak, 2015'e kadar bu uyumlaştırma süreci yalnızca yönergelerle yapılmıştı. Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü³² ile ilk kez telif hakkı alanında bir tüzük ile kanun yapma tercih edildi. Bu tercih, düzenlemelerin AB üye devletlerinde doğrudan uygulanabilir olması ve eşzamanlı olarak yürürlüğe girmesiyle açıklandı. Ayrıca, düzenlemelerle üye devletler arasında taşınabilirlik kurallarının tutarlı bir şekilde uygulanmasının sağlanacağı vurgulandı. Avrupa Parlamentosu'nun bir çalışmasına göre, teknolojideki hızlı gelişmeler, direktif temelli uyumlaştırma yöntemini yetersiz hale getirmiştir. Çalışma, direktiflerin yapısal eksiklikleri, ulusal

³² “Regulation (EU) 2017/1128 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on cross-border portability of online content services in the internal market.” Tüm metne şuradan erişilebilir: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32017R1128>> s.e.t. 23.10.2024.

farklılıklar ve yüksek maliyetlerin uyumlaştırma sürecini olumsuz etkilediğini belirterek, düzenlemelerin dijital tek pazar için daha uygun olduğunu savundu.

Sınır ötesi ürün erişimini kapsayan bir diğer önemli düzenleme ise Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'dür. DTSP kapsamında, AB Komisyonu coğrafi engellemeyi sonlandırmayı bir öncelik olarak ele alan bir eylem planı açıkladı. Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, AB yine tüzüğü yasama aracı olarak tercih etti.

Bu bölüm, AB'nin internet ortamındaki ürünlere sınır ötesi erişim konusundaki girişimlerine odaklanmaktadır. Amacı, bu alandaki çerçeveyi göstermek ve bu düzenlemelerdeki ihtiyaçları vurgulamaktır. Mevcut eleştiriler ve boşluklar bu bölümde ele alındıktan sonra, çalışmanın son bölümünde (Bölüm IV) yazar bu tüzükler için değişiklik teklifi gerekip gerekmediği sorusunu cevaplayacaktır.

A. SINIR ÖTESİ TAŞINABİLİRLİK TÜZÜĞÜ

1. Tüzük Teklifi ve Yasalaştırma Süreci

Bu tüzüğün temel amacı, telif hakkı yasalarının bölgesel kısıtlamaları nedeniyle çevrimiçi hizmet sağlayıcılarına erişilememesi sorununu ele almak ve yasal abonelere çevrimiçi hizmetlerin taşınabilirliğini sağlayan bir istisna sunmaktır. Bu amaçla, Avrupa Komisyonu 2015 yılında Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü için sekiz maddelik bir teklif yayınladı³³.

Bu teklifin amacı, tüketicilerin kendi ülkelerinde yasal olarak eriştikleri çevrimiçi içeriğe, geçici olarak bir başka AB üye devletine seyahat ederken de erişmelerini sağlamaktır. Bu düzenleme uyarınca, örneğin Netflix Belçika versiyonuna üye olan bir kullanıcı, Fransa'ya gittiğinde geçici bir süreliğine Netflix Belçika versiyonuna Fransa'dan da erişim sağlayabilecektir.

Teklifte, "abonelik", "tüketicisi" ve "çevrimiçi içerik hizmeti" gibi anahtar tanımlar yapıldı. "Geçici olarak bulunma" tanımı ise başka bir üye devlette geçici olarak bulunmayı ifade ederken, bu sürenin ne kadar olacağı net olarak belirtilmemiştir.

³³ Taslak metnine şuradan erişilebilir: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2015%3A0627%3AFIN>> s.e.t. 23.10.2024.

Tüzüğün en önemli yönlerinden biri, “hukuki kurgu” kavramını getirmesidir. Bu sayede, çevrimiçi içerik hizmetlerine erişim ve kullanım işlemleri, abonenin ikamet ettiği ülkede gerçekleşmiş sayılacaktır. Yani örneğin Fransa ziyareti sırasında Netflix Belçika hesabına erişim sağlayan kullanıcının bu faaliyeti Belçika’da gerçekleşmiş gibi kabul edilir ve Netflix gibi platformların kısa süreli sınır ötesi erişim izni vermesi için diğer bölgelerden lisans alma zorunluluğuna istisna getirilmiş olmaktadır³⁴. Bu düzenleme, telif haklarını ihlal etmeksizin dijital içeriklere AB genelinde erişimi kolaylaştırmıştır³⁵.

Bu tüzük teklifinin yasama sürecinde üç ana başlıkta tartışmalar yaşandı:

- “Geçici olarak bulunma” kavramının net olmaması,
- Üye devletlerin ikametgahlarının doğrulanma süreci ve kişisel verilerin korunması,
- Ücretli ve ücretsiz hizmet sağlayıcılarının durumu,

Özellikle geçici olarak bulunma süresinin ne olduğu konusunda belirsizlikler oluştu. Öğretide bir grup bu belirsizliğin kötüye kullanım riskine yol açabileceğini belirtirken, diğerleri esnek bir yaklaşımın daha uygun olacağını savundu³⁶. Komisyon, geçici kalış süresine dair kesin bir tanım getirilmemesini savundu ve bu durumu çeşitli amaçlar ve sürelerde kalışlara esneklik tanınması gerektiği gerekçesiyle savundu³⁷. Ancak öğretide, bu belirsizliğin hem aboneler hem de platform sağlayıcıları açısından hukuki belirsizlik yaratabileceğini belirtenler de olmuştur³⁸.

³⁴ **Karmel, Bela** (2020) “Content portability in the EU: challenges and pragmatic solutions”, *European Intellectual Property Review*, S. 42(7), ss. 414-425, s. 418.

³⁵ **Shapiro, Ted** (2016) “The Proposed Regulation on portability - don’t leave home without it”, *European Intellectual Property Review*, S. 38(6), ss. 351-359, s. 357.

³⁶ **Rauer, Nils/Kaase, Lea** (2020) “Portability Regulation”: Schulze, Reiner/Staudenmayer, Dirk (Editörler), *EU Digital Law*, 1. Baskı, Hart Publishing, ss. 495-591, s. 516.

³⁷ Commission “Staff Working Document Impact Assessment Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council to ensure the cross-border portability of online content services in the internal market” (2015) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015SC0270>> s. 24, s.e.t. 18.10.2024.

³⁸ **Engels, Sebastian/Nordemann, Jan Bernd** (2018) “The Portability Regulation (Regulation (EU) 2017/1128): A Commentary on the Scope and Application”, *JIPITEC*, S. 9, ss. 179-200, s. 184.

Kişisel verilerin korunması ve ikamet doğrulama süreçleri de tartışma konusuydu. Önerilen tüzükte, makul ve orantılı doğrulama yöntemlerinin kullanılmasını öngören iki madde yer aldı. Ancak, “makul ve orantılı” doğrulamanın ne anlama geldiği konusunda net bir açıklama yapılmadı³⁹. Sonuç olarak, nihai taslakta, ikamet doğrulama süreci için daha ayrıntılı ve somut yöntemler önerildi.

Ödeme karşılığı sunulan hizmetler ile ücretsiz hizmetler arasında da tartışmalar yaşandı. Ücretsiz hizmetler, abonelerin ikametgahlarının doğrulandığı sürece tüzüğe dahil edildi, aynı zamanda ücretsiz hizmet sağlayıcılarının düzenlemeye dahil olmayı kendilerinin de tercih edebilecekleri bu metinde ifade edildi⁴⁰. Ayrıca, hizmet sağlayıcıların abonelerden sınır ötesi taşınabilirlik hizmeti için ek ücret talep edemeyeceği de tüzüğün son metninde açıkça belirtildi.

2. Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü Sonrası Tartışmalar

2022 yılında Avrupa Komisyonu, Taşınabilirlik Tüzüğü'nün uygulanması hakkında kısa dönem değerlendirme raporu yayınladı. Raporda, bu tüzükten faydalananların toplam abonelerin sadece %5'i kadar olduğu açıklandı. Pandemi dönemi nedeniyle seyahat kısıtlamalarının etkisiyle bu sayının düşük kaldığı da raporda belirtildi⁴¹. Ayrıca, tüzüğün uygulanmasına dair ciddi şikâyetlerin olmadığı belirtildi, ancak bunun bir sebebinin de tüketicilerin şikâyet mekanizmasından haberdar olmamaları olabileceği dikkate alınmalıdır⁴².

İkamet doğrulama süreçlerinin küçük ve orta ölçekli işletmelere ek maliyetler getirdiği de raporda vurgulandı. Ayrıca, geçici olarak bulunma kavramının zamanla belirsizliğe yol açabileceği ve bazı hizmet sağlayıcıların bu kavrama kendi sınırlarını koyduğu belirtildi. Örneğin TV sağlayıcısı Sky TV her kalış için

³⁹ Shapiro, s 12.

⁴⁰ Tüzük Dibacesi 16-17.

⁴¹ “Report on the application of Regulation (EU) 2017/1128 on cross-border portability of online content services in the internal market”, s. 6. Tüm rapora erişmek için: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-publishes-staff-working-document-reporting-cross-border-portability-online-content>> s.e.t. 23.10.2024.

⁴² Karmel, s 11.

sınırı 37 gün olarak, German Media Association bu sınırı 45 gün olarak belirlemiştir⁴³. Sky TV ayrıca abonelerinden, seyahatler arasında en az bir kez ikamet ettikleri üye devlette sistemlerine giriş yapmalarını şart koşturmaktadır.

Bu Tüzük, 2020 yılı itibarıyla yaklaşık 2,5 milyon AB vatandaşını, yani AB nüfusunun sadece %0,5'ini oluşturan seyahat edenler, kısa süreli göçmenler ve turistler için coğrafi engellemeyi önlemiştir⁴⁴. AB, taşınabilir çevrimiçi içerik hizmetlerine sınır ötesi erişim sağlamak için bu tüzüğü kabul etmiştir; böylece, bu tüzük ikamet ettikleri üye devlette yasal olarak sağlanan taşınabilir çevrimiçi içerik hizmetlerine abone olan kişilerin, geçici olarak başka bir üye devlette bulduklarında da bu hizmetlere erişimleri ve bunları kullanmaları sağlanmaktadır. Bu, AB içindeki telif hakkı korunan dijital ürünlerin dolaşımını düzenlemek adına küçük ama önemli bir adımdır. Ancak, bu Tüzükten faydalananların sayısı oldukça azdır. Bir sonraki adım, tüketicilerin milliyeti, ikamet yeri veya ticari kuruluşlarına dayalı haksız coğrafi engellemeleri ortadan kaldırarak, AB içinde dolaşan dijital ürünlere sınır ötesi erişimi kalıcı olarak düzenlemek olmalı idi. Bu amaçla AB, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nü yasalaştırmıştır, bu düzenleme bir sonraki bölümde detaylıca anlatılacaktır.

B. HAKSIZ COĞRAFİ ENGELLEMELER TÜZÜĞÜ

1. Tüzük Teklifi ve Yasalaştırma Süreci

Mayıs 2016'da AB, coğrafi engelleme ve tüketicilere yönelik ayrımcı uygulamaları önlemek amacıyla Coğrafi Engelleme Tüzüğü'nün taslak metnini yayımladı. Bu tüzük, coğrafi engellenen neden olduğu sorunlara çözüm getirmeyi hedefliyordu. Tüzüğün amacı, tüketicilerin milliyeti, ikamet yeri veya iş yeri konumuna göre yapılan ayrımcılıkları önlemektir. Bu tüzük taslağı ilk yayınlandığında, taslak görüşmelerinden ve AB Komisyonu üyeleri ile Avrupa Parlamentosu vekillerinin açıklamalarından çıkarılan ana fikir, AB'nin amacınının

⁴³ Rauer/Kaase, s. 539.

⁴⁴ Schmidt-Kessen, Maria José, (2019) "EU Digital Single Market Strategy, Digital Content and Geo-Blocking: Costs and Benefits of Partitioning EU's Internal Market", Columbia Journal of European Law, S. 24(3), ss. 561-576, s. 567.

coğrafi engellemeleri tamamen ortadan kaldırmak olduğu ve AB içinde sınır ötesi taşınabilirlik konusunda bir sorun kalmamasını sağlamayı hedeflediği⁴⁵. Ancak, görüşmeler sırasında özellikle görsel-işitsel ve eğlence sektörü temsilcilerinden gelen yoğun lobi faaliyetleri sonucunda, tüzüğün adı “Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü” olarak değiştirildi ve kapsamı daraltılarak yalnızca haksız olan coğrafi engelleme yöntemlerinin yasaklanması şeklinde düzenlenmesine karar verildi⁴⁶. Bu yöntemin hangi durumlarda “haksız” olacağına dair belirli kriterler getirildi. Örneğin, sınır ötesi satışların işletmeler için ciddi maliyetler yaratması durumunda coğrafi engelleme uygulamanın haklı görülebileceği vurgulandı.

Bu Tüzük ayrımcı uygulamaları engellemek için çeşitli yasaklar getirdi:

- Web sitelerine ve diğer çevrimiçi arayüzlere erişimin engellenmesi yasaklandı.
- Müşterinin başka bir ülkenin sitesine yönlendirilmesi müşteri rızasına bağlandı.
- Milliyet, ikamet yeri veya iş yeri konumuna dayalı olarak ayrımcılık yapılmaması gerektiği belirtildi.
- Ödeme yöntemleriyle ilgili ayrımcılıkların önlenmesi gerektiği ifade edildi.
- Ayrıca, işletmelerin hem yerel hem de yabancı müşterilere eşit muamele göstermesi gerektiği kararlaştırıldı.

Ancak, tüzük fiyatlandırma stratejilerine müdahale etmedi; işletmeler, ülkeler arasındaki farklı fiyatlandırma politikasına ayrımcılık ekseninde olmamak koşuluyla serbestçe devam edebileceklerdir.

Bu tüzüğün en çok eleştirilen yönlerinden biri, telif hakkıyla korunan içeriklerin (örneğin dijital müzik ve filmler) kapsam dışı bırakılması oldu⁴⁷. Telif

⁴⁵ Reda, s. 93.

⁴⁶ Reda, s. 92.

⁴⁷ Reda, s. 93.

haklarına ilişkin bu boşluk, dijital pazarın tam anlamıyla entegre edilmesini engellediği için eleştirildi. Aynı zamanda, finansal hizmetler, elektronik iletişim, sağlık ve ulaştırma hizmetleri de bu yönetmeliğin kapsamına alınmadı. Dolayısıyla tüzük taslağından itibaren telif hakkıyla korunan ürünlerin düzenlemenin kapsamına alınmaması birçok tartışmaya konu oldu. Ancak ifade edildiği üzere özellikle eğlence ve görsel-işitsel sektörden gelen lobileşme faaliyetleri sonucunda tüzüğün kabul edilen metninde de telif hakkıyla korunan ürünler bu tüzüğün kapsamı dışına alınmıştır. Bu durumda örneğin Netflix platformu hala coğrafi engelleme tekniği uygulayarak dilediği film ve dizileri dilediği ülkede erişilebilir kılmama hakkına sahiptir. Bu şekliyle tüzük kapsamı son derece dardır ve telif hakkıyla korunan dijital ürünler çıkarıldığında, oldukça az senaryoda bu tüzük uygulanabilir hale gelmektedir.

Ancak kanun koyucu bu tarz eleştirilerin geleceğini ve bu kabul edilen haliyle amaçlanan hedefe hizmet etmediğinin bilincinde olduğundan tüzük metnine bir de değerlendirme maddesi eklemiştir (Madde 9). Buna göre, AB Komisyonu, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kabulünden 2 yıl sonra, bu tüzüğün kapsamının genişletilerek telif hakkıyla korunan eserlerin ve içeriklerin erişim ve kullanımını sağlayan elektronik ortamda sunulan hizmetlere uygulanıp uygulanmaması gerektiğini değerlendirecektir. Bu kapsamda ilk değerlendirme 2020 yılının Kasım ayında yapılmıştır.

2. Tüzük Sonrası Değerlendirmeler - Kısa Dönem Değerlendirme Raporu

2020'de yayınlanan değerlendirme raporu⁴⁸, tüzüğün uygulanması, iç pazarın işleyişi, tüzüğün kapsamının değiştirilmesinin maliyet ve faydaları ile görsel-işitsel ve diğer telif hakkı korumalı hizmetlere genişletilmesinin etkilerini ele almıştır. Raporla, Covid-19'un e-ticaret üzerindeki etkilerine dikkat çekilmiş ve

⁴⁸ Commission "Staff Working Document, First short-term review of the Geo-blocking Regulation, Accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the first short-term review of the Geo-blocking Regulation." Tüm metne şuradan ulaşılabilir: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-publishes-its-short-term-review-geo-blocking-regulation>> s.e.t. 23.10.2024.

bu tüzüğün ilk aşamada bazı olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir. Örneğin, bu tüzük kabul edildikten sonra web sitelerine erişim engelleri ve otomatik yönlendirmeler azalmıştır.

İlk incelemelere göre, Haksız Coğrafi Engelleme Tüzüğü'nde özellikle görsel-işitsel sektörde yapılacak değişikliklerin AB genelinde önemli sonuçlar doğuracağı öngörülmektedir. Bu sebeple, görsel-işitsel içeriklerin dağıtımı ve sınır ötesi erişimi üzerine yapılan bu incelemeler büyük önem taşımaktadır. Bu rapora göre, telif hakkıyla korunan içeriklerin dağıtımında kullanılan lisanslama modelleri oldukça karmaşıktır ve içerikler genellikle tek bir ülkeyle sınırlı lisanslardır veya aynı içerik belirli zaman dilimlerinde farklı platformlar için lisanslanmaktadır. Bu durum, görsel-işitsel hizmetlerin coğrafi engellemeye karşı genişletilmesinin sektörde karmaşık etkiler yaratacağını göstermektedir. Ayrıca, coğrafi engellenmenin kaldırılması halinde daha büyük ve daha zengin AB ülkelerinin içerik bakımından daha avantajlı olacağı, daha küçük ve daha düşük gelirli ülkelerin ise olumsuz etkileneceği sonucuna varılmıştır. Coğrafi engellemeler kaldırıldığında, yerel içeriklere olan talebin azalacağı ve bu durumun kültürel çeşitliliği, yatırımları ve üretimi olumsuz etkileyeceği öngörülmüştür. Ayrıca, endüstri uzmanlarıyla yapılan görüşmelere göre, coğrafi engellenmenin kaldırılması halinde hizmet fiyatlarının artacağı, tüketici tercihlerinin azalacağı ve kültürel çeşitliliğin olumsuz etkilenebileceği belirtilmiştir. Pan-AB lisanslarının daha maliyetli olacağı, bu nedenle maliyetlerin tüketicilere yansıtılacağı ve platformların daha az içerik sunabileceği düşünülmektedir.

Öte yandan, Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi'nin verilerine dayanan raporda, AB genelinde görsel-işitsel içeriklerin sınır ötesi erişim oranının düşük olduğu ifade edilmiştir. Coğrafi engellenmenin kaldırılması durumunda, daha küçük platformların daha fazla içerik sunabileceği ve bu platformların potansiyel olarak daha geniş bir başlık yelpazesi sunacağı öne sürülmüştür. Bununla birlikte, tüketici davranışını anlamak amacıyla yapılan anketlerde, tüketicilerin içerik kalitesinde ve fiyatlarda büyük farklar olmadığı sürece platform değiştirmeye sıcak bakmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle, yerel içeriklerin ve dillerin bulunmadığı platformlara geçişin cazip bulunmadığı belirtilmiştir.

Kısa dönem değerlendirme raporuna göre yüksek bütçeli filmler için yapılan ön satışların sinema yapımlarına önemli katkı sağladığı, bu tür filmlerde coğrafi engellemelerin kaldırılmasının ön satış gelirlerini etkileyebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, coğrafi engellemenin kaldırılmasının içerik çeşitliliği açısından olumlu etkiler yaratabileceği ancak aynı zamanda bazı karmaşık sonuçlar doğurabileceği öne sürülmüştür. Küçük ölçekli platform sağlayıcılarının ise coğrafi engellemenin kaldırılmasından olumsuz etkilenebileceği belirtilmiştir. Spor içerikleri gibi bazı sektörlerin ise daha farklı talepler ve canlı yayın gereksinimleri olduğundan bu durumdan etkilenmesinin farklı olabileceği vurgulanmıştır.

Müzik sektörü üzerinde yapılan incelemeler, coğrafi engellemenin kaldırılması durumunda büyük gelir kayıplarının yaşanabileceğini göstermiştir. Müzik endüstrisinde coğrafi engelleme, genellikle fiyat farklılıklarını uygulamak amacıyla kullanıldığından, bu engellerin kaldırılması AB genelinde fiyatların dengelemesine yol açabilir. Bu durumda düşük gelirli ülkelerde fiyatlar yükselebilen, yüksek gelirli ülkelerde fiyat düşüşleri gözlemlenebilir. Ancak bu durumun genel refah üzerinde olumsuz etkileri olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, müzik hizmetlerinde dilin çok önemli bir faktör olmadığı, dolayısıyla dil farklılıklarının tüketici tercihlerine fazla etki etmediği gözlemlenmiştir.

E-kitaplar açısından bakıldığında, sınır ötesi talebin düşük olduğu, tüketicilerin dil erişimi ve yerel içeriklerin bulunabilirliği ile daha çok ilgilendiği görülmüştür. E-kitap piyasasında coğrafi engellemelerin kaldırılması, mevcut fiyat farklılıklarının düşük olması nedeniyle çok büyük değişiklikler yaratmayacaktır. Ancak küçük kitabevlerinin bu değişiklik sonucunda artabilecek maliyetler ve idari yükler nedeniyle zorlanabileceği ve piyasadan çıkabileceği öngörülmektedir.

Oyun ve yazılım sektörlerinde ise, sınır ötesi erişim talebinin düşük olduğu, oyunların büyük çoğunluğunun zaten Avrupa Ekonomik Alanı genelinde benzer şekilde sunulduğu tespit edilmiştir. Coğrafi engellemelerin kaldırılmasının bu sektör üzerinde çok büyük bir etkisi olmayacağı düşünülmektedir. Ancak, daha küçük oyun şirketlerinin coğrafi engellemeleri bir pazar testi olarak kullandıkları ve bu engellemelerin kaldırılması durumunda pazar testlerinin yapılamayacağı belirtilmiştir.

Kısa dönem değerlendirme raporu yayınlandıktan sonra, elde edilen bu verilerin ve mevcut durumun değerlendirilmesi ve daha da önemlisi telif hakkıyla korunan ürünlerin tüzük kapsamına alınıp alınmaması gerekliliğini tartışmak amacıyla AB Parlamentosu Aralık 2023 tarihinde toplanmıştır.

3. Kısa Dönem Değerlendirmesi Raporu Sonrası Atılan Adımlar ve AB Parlamentosu'nun Aralık 2023 Tarihli Kararı

2020'de yayımlanan kısa vadeli inceleme sonrasında AB Komisyonu ve Parlamento, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün genişletilmesi konusunda çeşitli çalışmalar ve raporlar yayınlamaya başladı. 2021'de AB Komisyonu, görsel-işitsel içeriklerin AB genelinde erişimi ve kullanılabilirliği hakkında bir diyalog başlattı ve tüm paydaşların fikri alındı. Mayıs 2023'te AB Komisyonu, tüzüğün uygulanmasıyla ilgili bir değerlendirme raporu yayınladı⁴⁹ ancak bu rapor telif hakkıyla korunan ürünlere ilişkin pek bir değerlendirme yapmadı. Haziran 2023'te Raportör Beata Mazurek tarafından hazırlanan taslak raporda, tüzüğün kapsamının genişletilmesinin sektöre olası etkileri ele alındı. Temmuz ve Ekim 2023'te Kültür ve Eğitim Komitesi ile Hukuk İşleri Komitesi de görüşlerini yayınladı. Aralık 2023'te AB Parlamentosu, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün dijital tek pazarda uygulanmasına ve kapsamına dair bir karar yayınladı. AB Parlamentosu, telif hakkına ile korunan ürün ve hizmetlerin şu an için Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamına alınmaması yönünde karar verdi.

a. 2021 Tarihli Diyalog

Kasım 2021'de başlayan ve Avrupa genelinde görsel-işitsel içeriğe erişim ve kullanılabilirlik konusunu ele alan diyalog toplantılarının⁵⁰ amacı, tüketicilerin bu içeriklere daha fazla erişim sağlamasını ve üye ülkelerdeki kullanılabilirliğini artırmaya yönelik endüstri odaklı çözümler bulmaktır. İlk toplantıda, 2015 ve 2019 yılları arasında sınır ötesi erişim talebindeki önemli artış ele alındı. Top-

⁴⁹ Raporun tam metnine ulaşmak için: <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/740255/EPRS_IDA\(2023\)740255_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/740255/EPRS_IDA(2023)740255_EN.pdf)> s.e.t. 23.10.2024.

⁵⁰ Bu diyalogların özetlerine, diyalogda yapılan sunumlara ve gerekli belgelere şuradan ulaşılabilir: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/access-and-availability-audiovisual-content>> s.e.t. 23.10.2024.

lantı sonunda, Komisyon, görsel-işitsel içeriklerin erişimini ve kullanılabilirliğini artırmak için somut öneriler istedi. İkinci toplantıda, AB genelinde daha geniş bir kitleye hitap eden görsel-işitsel eserlerin üretimini teşvik etme ve bu eserlerin dağıtımını iyileştirme stratejileri tartışıldı. Tüketici dernekleri, özellikle dilsel azınlıkların temsilcileri, bu tür içeriklere erişimin artırılmasını desteklerken, sektör temsilcileri bu önerilerin endüstrinin sürdürülebilirliğini tehdit edebileceğini savunarak karşı çıktılar.

Toplantılar sonucunda, görsel-işitsel içeriklerin dolaşımını ve erişimini artırmaya yönelik somut bir adım atılmadı veya yeni bir fikir ortaya çıkmadı. Komisyon'un tüm çabalarına rağmen, görsel-işitsel endüstri temsilcileri lisanslama ve dağıtım uygulamalarıyla ilgili öneriler sunmak konusunda isteksiz kaldılar. Bu temsilciler, AB genelinde içerik erişiminin halihazırda yeterli olduğunu savunarak mevcut piyasa uygulamalarında büyük değişikliklere gerek olmadığını belirttiler. Dolayısıyla, yapılan diyaloglar, herhangi bir somut ilerlemeye ya da politika değişikliğine yol açmadı.

b. Haziran 2023 Tarihli Taslak Rapor

Haziran 2023'te, Raportör Beata Mazurek, Dijital Tek Pazar'da Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin bir taslak rapor hazırladı⁵¹. Bu rapor, kısa dönem incelemenin ilk bulgularının özetini sunarak başladı ve ardından Mazurek'in görüşlerine yer verildi. Raportör, sınır ötesi işlemler için daha geniş bir yasal çerçevenin analiz edilmesini, pasif satışlar⁵² hakkının güçlendirilmesinin değerlendirilmesini ve Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün tam uygulanıp denetlenmesini önerdi. Ayrıca, görsel-işitsel sektörün, aynı müzik endüstrisinde olduğu gibi tüketici beklentilerini karşılayan doğal gelişiminin izlenmesi gerektiğini, çünkü bu tüzük kapsamının genişletilmesinin telif hakkı

⁵¹ Rapora şuradan ulaşılabilir: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0335_EN.html> s.e.t. 23.10.2024.

⁵² AB Dikey Grup Muafiyeti Yönetmeliği madde 2'de pasif satışlar şu şekilde tanımlanmaktadır: "Pasif satışlar", belirli bir müşteri, müşteri grubu veya bölgeyi aktif olarak hedefleyerek satış başlatılmaksızın, bireysel müşterilerden gelen talep üzerine yapılan satışlar anlamına gelir. Buna, müşteriye mal veya hizmet teslimi de dahildir.

ve lisanslama uygulamaları gibi yaratıcı sektörün karmaşık yapısına zarar verebileceğini belirtti. Son olarak, Covid-19 salgını ve dijital tüketim alışkanlıklarındaki değişimlerin raporlarda yeterince yansıtılmadığını, bu nedenle tüzüğün etkilerinin analizine devam edilmesi gerektiğini ifade etti.

c. Kültür ve Eğitim Komitesi ile Hukuk İşleri Komitesi'nin Görüşleri

Temmuz 2023'te, Kültür ve Eğitim Komitesi görüşünü yayınladı⁵³. Bu raporda, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamının genişletilmesinin tüketicilere önemli bir fayda sağlamayacağı, aksine maliyetler ve içerik sayısı açısından olumsuz sonuçlar doğuracağı belirtildi. Ayrıca, filmler için bölgesel münhasırlığın yatırım açısından önemine dikkat çekildi ve bu münhasır lisansların kültürel çeşitlilik için faydalı olduğu vurgulandı. Raporda, görsel-işitsel hizmetlerin tüzük kapsamına alınmasının gelirleri düşüreceği, sözleşme özgürlüğünü, dağıtımı ve gösterimi olumsuz etkileyeceği, ulusal kurallara uyum konusunda da karmaşa yaratacağı ifade edildi.

Ekim 2023'te Hukuk İşleri Komitesi de görüşünü yayınladı⁵⁴. Bu görüş, Kültür ve Eğitim Komitesi'nden farklı olarak, içerik ve lisansların sınır ötesi erişiminin özellikle dilsel azınlıklar için faydalı olacağını öne sürdü. Böyle bir erişim olduğunda, dilsel azınlıkların kendi ana dillerindeki içeriklere ulaşma şansının artabileceği ifade edildi.

4. AB Parlamentosu'nun Aralık 2023 Tarihli Kararı

13 Aralık 2023'te Avrupa Parlamentosu, Dijital Tek Pazar'daki 2018 Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamının genişletilip genişletilmemesine ilişkin bir karar aldı⁵⁵. Bu kararda ilk olarak, tüzüğün bugüne kadar olan uygulama süreci ve 2020'de yapılan kısa dönem incelemelerde elde edilen bulgular

⁵³ Rapora şuradan ulaşılabilir: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CULT-AD-746896_EN.pdf> s.e.t. 23.10.2024.

⁵⁴ Rapora şuradan ulaşılabilir: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/JURI-AD-749286_EN.pdf> s.e.t. 23.10.2024.

⁵⁵ Kararın tam metnine şuradan ulaşılabilir: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0473_EN.html> s.e.t. 23.10.2024.

özetlendi. Bu bulgular, tüzüğün genişletilmesinin kapsamı hakkında daha fazla veri toplanması ve analiz yapılmasının önemini vurguladı. Tüketici davranışları ve piyasa dinamiklerindeki değişikliklerin daha iyi anlaşılabilmesi için kapsamlı bir veri toplama sürecine ihtiyaç olduğu belirtildi.

Karar ayrıca, görsel-işitsel içeriklerin dolaşımının ve erişilebilirliğinin şu an istenen düzeyde olmadığı ve bu durumun AB'deki kültürel çeşitliliği olumsuz etkileyebileceğini kabul etti. Karar, içeriklerin daha fazla dolaşımını teşvik etmek ve kültürel çeşitliliği korumak için daha fazla adım atılması gerektiğini vurguladı. Dilsel azınlıkların kendi anadillerinde içeriklere erişimlerinin artırılması gerektiği de kararın önemli bir noktası olarak öne çıktı. Özellikle, coğrafi engellemelerin kaldırılmasıyla birlikte görsel-işitsel eserlerin sınır ötesi taleplerine yanıt verilmesinin kültürel çeşitliliği artırabileceği ve bu içeriklerin yeni kitlelere ulaşabileceği öne sürüldü. Karar bu bağlamda daha fazla analiz yapılması gerektiğini belirtti.

Son olarak, tüzüğün kapsamının genişletilmesi konusunda tüm paydaşlarla yeni ve kapsamlı bir istişare yapılması gerektiği vurgulandı. Özellikle AB'nin görsel-işitsel medya hizmetlerine dair yeni düzenlemeleri ve sınır ötesi teslimat hizmetlerine ilişkin düzenlemeler gibi son yasal gelişmelerin yanı sıra Covid-19 pandemisi sonrası piyasa değişikliklerinin de dikkate alınması gerektiği ifade edildi. Karar, telif hakkı ile korunan ürünlerin şimdilik Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamı dışında tutulması gerektiğini resmi olarak ilan etmiştir. Sonraki değerlendirmenin 2025 yılında yapılması beklenmektedir.

IV. COĞRAFİ ENGELLEMELER DÜZENLEMELERİNE DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Coğrafi engellemeleri düzenleyen hem Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü hem de Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü, bir önceki bölümde bahsedildiği üzere pek çok eleştiri almıştır. Bu düzenlemeler özellikle hem kapsamlarının dar olması hem de bu düzenlemelerden yararlanabilecek kişilerin sınırlı kalması nedeniyle öğretilerde eleştirilmiştir. Bu eleştirilerin sonucunda, 2020 ve 2023 yıllarında yapılan değerlendirmelerde, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamının genişletilmesi beklense de AB bu yönde bir adım atmamış ve her iki tüzük de ilk kabul edildikleri şekliyle, herhangi bir değişikliğe uğramadan gü-

nümüze kadar gelmiştir. Çalışmanın bu son bölümünde yazar, coğrafi engellemeler düzenlemelerine yönelik herhangi bir değişiklik yapıp yapılmaması gerektiğini kendi düşünceleri ve gerekçeleriyle ele alacaktır. Bu bağlamda, özellikle telif hakkı ile korunan ürünlerin Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamına alınıp alınmaması hususu değerlendirilecek ve AB kanun koyucularına yönelik bazı değişiklik önerileri sunacaktır. Öneriler, dijital tek pazarın güçlendirilmesi, hak sahiplerinin haklarının korunması, pazar işleyişinin köklü olarak değiştirilmemesi ve kullanıcıların sınır ötesi erişim haklarının genişletilmesi amaçlarıyla şekillenecektir.

A. COĞRAFİ ENGELLEMELERİN DAHA KAPSAMLI DÜZENLENMESİ GEREKLİLİĞİ

Coğrafi engellemelere ilişkin yasal düzenlemelerin nihai hallerinin şekillenmesinde, 2016 ve 2017 yıllarında yapılan araştırmalar büyük rol oynamış olup, bu dönemin bulguları ile günümüz tüketim eğilimleri karşılaştırıldığında dijital ürün tüketiminde önemli bir artış olduğu açıktır. Özellikle Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün yayımlanmasının ardından Avrupa Komisyonu ve diğer kurumlar, AB'de medya, görsel-işitsel ve diğer medya tüketim biçimlerini analiz etmek için önemli bir çaba harcamışlardır. Yaptıkları araştırmalar, düzenlemenin getirilmesinden sonra tüketim kalıpları, tüketici talepleri ve dijital ürünlerin erişilebilirliği konusunda önemli bulgular elde edildiğini ortaya koymuştur. 2023 yılında yayımlanan "Avrupa Medya Endüstrisi Görünümü" raporu⁵⁶, tüketici alışkanlıklarını analiz etmiş ve özellikle genç tüketicilerin çevrimiçi platformlara yönelik artan talebine dikkat çekmiştir. Dolayısıyla yazar sınır ötesi erişim talebine ilişkin sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek adına 2015-2019 yılındaki verilerin değil de son yıllarda elde edilmiş güncel verilerin dikkate alınması gerektiğini savunmakta ve yapılacak bir sonraki değerlendirme için sınır ötesi erişilebilirlik talebinin gün geçtikçe arttığının bilincinde olunması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca, hem Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü hem de Haksız Coğrafi Engelleme Tüzüğü'nün yayımlanmasından çok kısa bir süre

⁵⁶ Raporun tüm metnine şuradan ulaşılabilir: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/european-media-industry-outlook>> s.e.t. 23.10.2024.

sonra, Mart 2020 ile yaz 2022 arasında Covid-19 pandemisi meydana gelmiştir. Bu pandeminin bir sonucu olarak, AB genelinde tüketici alışkanlıklarında önemli değişiklikler olmuştur. Dolayısıyla yapılacak bir sonraki değerlendirmede dikkate alınması gereken tüketici beklentisi, alışkanlığı ve tüketim trendine ilişkin veri güncel olmalı ve gerçek durumu yansıtmalıdır.

Ayrıca, AB Komisyonunca kısa dönem değerlendirme raporu için yapılan araştırmalar, kişilerin kendi ülkelerine ve ulaşmak istedikleri kültüre ait içeriklere erişimlerinin önemini hafife almıştır. Bu araştırmalarda, eğer AB genelinde bütün dijital ürünler ve farklı ülke versiyonları kullanıcılar tarafından ulaşılabilir olursa, kullanıcıların en ucuz opsiyonlara yöneleceği varsayımından hareket etmektedir. Ancak yine 2023 yılında yayınlanan Avrupa Medya Endüstrisi Görünümü raporu göstermektedir ki kişilerin bu tarz ürünlere erişirken birinci öncelikleri kendi ülkesinden ya da ilgi duyduğu ülkeden gelen içeriklere erişmektir. Bu durum, tüketicilerin yalnızca fiyat odaklı olmadığını, özellikle kendi ülkelerine ait içeriklerin erişilebilirliğinin çok önemli olduğunu göstermektedir. Birçok kişi, yurt dışında yaşadıkları için kendi ülkelerine ait ürünlere erişememektedir. Ayrıca, bazı kişiler, belirli bir ülkenin kültürüne ya da diline olan ilgileri nedeniyle o ülkeye özgü ürünlere erişmek istemekte ancak coğrafi engellemeler sebebiyle erişememektedirler. Dolayısıyla tüzükte yapılacak bir değişiklik hem kullanıcılar hem de distribütörler ve hak sahipleri tarafından kazançlı bir durum olabilir. Bu nedenle, AB içindeki ürünlerin sınır ötesi erişilebilirliğinin tüketiciler üzerindeki etkisi bu durum göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Bu çalışmanın yazarı, tüketici davranışlarındaki sınır ötesi hizmetlerin veya ürünlerin erişilebilirliği konusundaki olumlu değişim potansiyelinin de yeterince analiz edilmediğini düşünmektedir. Örneğin, bazı bireyler, tercih ettikleri bir ürünün diledikleri versiyonuna erişebilmek için daha fazla ödeme yapmaya istekli olabilir ya da diğerleri sadece belirli ülkelerde mevcut olan özel ürünlere erişmek isteyebilirler. Dolayısıyla bu konuda detaylı bir analiz yapmak ve bir sonraki değerlendirme için daha kapsamlı bir veri toplamak son derece önemli olacaktır. Bu çalışmanın yazarının vurgulamak istediği bir diğer önemli konu ise, coğrafi engellemenin ortadan kaldırılmasının ve sınır ötesi erişime imkân sağlanmasının, çalışma boyunca bahsedilen insan haklarının korunması-

na, kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesine ve dilsel azınlıkların korunmasına önemli katkı sağlayabileceği inancındır.

Burada bahsedilmesi gereken bir diğer önemli konu ise coğrafi engelleme yöntemlerinin aslında son 10 yıldır popüler olmaya başlanması ve platformlar tarafından uygulanmasıdır. Örneğin Netflix içeriklerine sınır ötesi erişimi engellemek için coğrafi engelleme önlemlerini 2016 yılına kadar uygulamıyordu⁵⁷. Bu durumda, coğrafi engellemelerin AB tarafından düzenlenmek istendiği 2016 yılındaki yaygınlığı ve önemi ile 2024 yılındaki hal kıyaslandığında, aslında coğrafi engellemelerin uygulama alanının ve sıklığının çok daha fazla arttığı, dolayısıyla daha sıkı düzenlenme ihtiyacının da paralel olarak arttığını göstermektedir.

Ayrıca, mevcut halleriyle, her iki tüzüğün de kısa dönem değerlendirme raporlarından anlaşılacağı üzere, tüzüklerin etkileri oldukça minimaldir. Daha kapsamlı ve etkili bir düzenleme oluşturmak için bu çalışmanın yazarı, değişikliklerin gerekli olduğuna güçlü bir şekilde inanmaktadır.

Son olarak yazar yapılacak değişiklik ile, sınır ötesi ürünlere daha iyi erişim sağlanmasını ve Avrupa ürünlerinin sınırlar arasında daha serbest hareket etmesini sağlayarak nihayetinde Avrupa ekonomisine katkıda bulunacak bir değişikliğin DTSP ile uyumlu olacağına inanmaktadır.

B. DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİNİN HESABA KATMASI GEREKEN TARAF BEKLENTİLERİ

Coğrafi engellemelerin düzenlenmesi tartışmasında hem telif hakkı sahibinin hem kullanıcıların hem de tacirler, platformlar yani genel olarak distribütörlerin farklı beklentileri ve çıkarları vardır. Bu bölüm, coğrafi engelleme düzenlemesinin değiştirilmesi gerektiğini belirttikten sonra, bu tartışmada yer alan her bir paydaşın farklı çıkarlarını özetlemeyi amaçlamaktadır. Her tarafın neden farklı beklentilere sahip olduğu kısaca açıklanacak ardından, en dengeli yaklaşımı sağlamak için dikkate alınması gereken ana noktalar sunulacaktır.

⁵⁷ **Lobato, Ramon** (2019) *Netflix Nations*, 1. Baskı, New York University Press, s. 163.

1. Telif Hakkı Sahiplerinin Beklentileri

Telif hakkı, kişisel mülkiyet hakkının temel biçimlerinden biridir ve telif hakkı sahipleri, eserlerinin nasıl kullanıldığı ve hangi ülkelerde erişilebilir olduğu üzerinde kontrol sahibi olmak ister⁵⁸. Telif hakkı sahiplerinin üretmiş oldukları eser karşılığında da adil bir şekilde tazmin edilmesi gerekmektedir. ABAD'ın son kararlarına göre⁵⁹, bu tazminat adil ve makul olmalı, ancak maksimum kar hedeflenmemelidir. Telif hakkı sahipleri, mülkiyet haklarının korunmasını ve eserlerini yönetme özgürlüklerinin tam ve sağlam olmasını talep ederler.

Ayrıca, telif hakkı sahipleri telif hakkı çerçevesinin tam olarak uygulanması ve yazarların moral ve ekonomik haklarına saygı duyulması gerektiğini savunmaktadır. Telif hakkı sahipleri, coğrafi engellenmenin kaldırılması halinde eserlerini tüm AB genelinde erişilebilir hale getirmek zorunda kalabileceklerinden endişe etmektedir. Bu durum, telif hakkı sahiplerinin istemedikleri ülkelerde ürünlerini pazarlamak zorunda kalmalarına ve dolayısıyla uymak zorunda kalacağı dil gereksinimleri ve hukuki sorumluluklar gibi çeşitli zorluklara yol açabilir. Ayrıca, eserlere tüm AB veya dünya genelinde erişim sağlanması, telif hakkı sahiplerini eserlerini küresel standartlara uyarlamaya zorlayabilir ve bu da yaratıcılıklarını olumsuz etkileyebilir.

Sonuç olarak, yazar, telif hakkı sahiplerinin bakış açısına göre, dijital ürünlerin erişilebilirliğine yönelik çözüm şu kriterleri karşılaması gerektiğine kanaat getirmektedir:

- Telif hakkı sahiplerinin mülkiyet haklarını ve yaratıcı eserlerini yönetme özgürlüklerini orantısız şekilde etkilememelidir.
- Telif hakkı sahiplerinin adil bir şekilde tazmin edilmesini sağlamalıdır.
- Yatırımcı kaybetme riski olmamalıdır.
- Coğrafi engellenmenin kaldırılmasının doğurabileceği riskler en aza indirilmelidir.

⁵⁸ **Trimble, Marketa** (2019) "Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking" Boston U. J. Sci & Tech L. S. 25(2) ss. 476- 502, s. 496-500.

⁵⁹ ABAD T-873/16 sayılı T: 2018:904 karar numaralı Groupe Canal + v European Commission kararında § 40'ta, telif hakkı korumasının amacının, hak sahibine en yüksek mümkün olan değil, uygun ve adil bir tazmin sağlamak olduğuna karar verdi.

2. Kullanıcıların Beklentileri

Coğrafi engelleme sorunları, bu çalışmada muhtelif yerlerde belirtildiği üzere dilsel azınlıklar, göçmenler, gezginler ve çeşitli içeriklere erişim arayan bireyler gibi kesimleri orantısız şekilde etkilemektedir. Bu kısıtlamalar, ifade özgürlüğünün ve bilgiye erişim hakkının ihlali olarak görülebilir. AB son yayınlanan raporlarda da ifade edildiği üzere, dilsel azınlıkların kendi dillerinde ürünlere erişim ihtiyaçlarını kabul etmiştir. Ayrıca, AB kendi içerisinde kültürel çeşitliliğinin korunması gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, coğrafi engelleme kullanıcılar için büyük bir sorun olarak tanınmalı ve çözüm şu kriterleri de karşılamalıdır:

- Sınır ötesi erişim iyileştirilmelidir.
- Uygun fiyatlar sağlanmalı ve adil olmayan fiyat farklılıkları önlenmelidir.

3. Distribütörlerin Beklentileri

Distribütörler, AB'nin kurduğu diyalogdan da anlaşılacağı üzere mevcut piyasa düzenlemelerinden memnundur ve coğrafi engellemeyi genellikle pazarlama stratejilerinin bir parçası olarak kullanmaktadırlar. Bu paydaşlar, diyaloglarda ifade ettikleri üzere mevcut lisanslama uygulamalarının değiştirilmesinin piyasayı olumsuz etkileyebileceğini ve küçük işletmelerin rekabet edememesine yol açabileceğini savunmaktadırlar. Bununla birlikte, AB genelinde lisans edinme zorunluluğu getirilmesi ve ürünü her ülkede erişilebilir kılma zorunluluğu, lisans için ödenmesi gereken maliyetleri artırabilir ve küçük işletmelerin piyasadan çekilmesine neden olabilir⁶⁰. Dolayısıyla bu paydaşlar, iş yapma özgürlüklerine müdahale edilmemesini ve piyasanın normal işleyişinin bozulmamasını istemektedirler.

Sonuç olarak, önerilecek değişiklik şu kriterleri karşılamalıdır:

- İş yapma özgürlüğünü engellememelidir.
- Piyasanın normal işleyişini bozacak maliyetler getirmemelidir.
- Küçük ve büyük dağıtıcılar arasında dengeyi sağlamalıdır.

⁶⁰ Trimble (2019), s. 497.

4. Değerlendirme

Coğrafi engelleme, günlük hayatın rutin bir parçası haline gelmiştir. Telif hakkı sahipleri, son kullanıcılar ve dağıtıcılar farklı çıkar, beklenti ve özgürlüklere sahiptir. Öte yandan hiçbir özgürlük mutlak değildir ve tüm tarafların çıkarları dikkate alınarak, dengeli bir çözüm oluşturulmalıdır. Bu çözüm, AB'nin iç pazarının düzgün işlemlerini sağlamalı ve dijital tek pazarın gelişimini desteklemelidir. Sıradaki bölüm verilebilecek öneriye odaklanacaktır.

C. DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

Coğrafi engellemeleri düzenlemek amacıyla çıkarılan her iki tüzüğün de değiştirilebilecek ve eklemeler yapılabilecek alanları bulunmaktadır. Ancak yazar, yapılacak bir değişiklik önerisinin Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü üzerinde yapılmasının daha uygun olacağını savunmaktadır. Çünkü bu tüzük, zaten kendi bünyesinde değişiklik yapılabilmesi için bir değerlendirme maddesi bulundurmakta ve bu madde uyarınca belli aralıklarla bu değişikliklerin gerekliliği AB bünyesinde tartışılmaktadır. Bu nedenle, yazar, değişikliklerin bu tüzük üzerinde gerçekleştirilmesinin daha yerinde olacağını düşünmektedir.

Bu noktada tartışılması gereken temel konu, değişiklik önerisinin kapsamı olmalıdır. Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'ne getirilecek değişikliklerin en kritik boyutu, telif hakkıyla korunan ürünlerin bu tüzük kapsamına alınıp alınmaması gerektiğidir. Zira yasama sürecinde, bu konu oldukça fazla tartışılmış olup ve öğretilerde de telif hakkıyla korunan ürünlerin tüzüğe dahil edilmesi konusu birçok akademik tartışmaya yol açmaktadır. Bu bağlamda, ilk olarak cevaplanması gereken soru, bu ürünlerin coğrafi engellemeler bağlamında nasıl ele alınacağı ve tüzüğün kapsamına dahil edilip edilmeyeceğidir.

Yazar, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nde bir değişiklik yapılmasının gerekli olduğuna, daha önce açıkladığı sebeplerden ötürü, güçlü bir şekilde inanmaktadır. Ancak, bu değişikliğin kapsamının dikkatle belirlenmesi gerektiğini vurgulamak da önemlidir. Zira köklü bir değişiklik, özellikle görsel-işitsel ve eğlence sektöründe çalışma ve pazarlama stratejileri, iş yapma biçimleri ve lisanslama gibi birçok konuyu derinden etkileyebilir. Bu değişimlerin, AB'nin hem ekonomik yapısına hem de rekabet ortamına zarar verme olasılığı bulunduğundan, dikkatli bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Bu bağlamda yazar, ilk olarak pan-AB lisanslamasının getirilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Çünkü tüm AB ülkelerini kapsayacak şekilde lisans alma zorunluluğu getirilmesi ve bunun sonucunda tüm ürünlerin AB ülkelerinde erişilebilir olmasının zorunlu hale gelmesi, pazarı ciddi şekilde etkileyebilecek güçlü bir adımdır. Bu durum, özellikle küçük ölçekli şirketlerin rekabet edemesine yol açabilir. Ayrıca, bu zorunluluğun sonucu olarak, hem lisans için ödenmesi gereken miktar artabilir hem de kullanıcıların bu ürünlere erişmek için ödeyecekleri fiyatların da önemli ölçüde artabileceği öngörülmektedir.

Önerilebilecek birinci husus, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'ne telif hakkıyla korunan ürünleri dahil ederek, bu ürünler için coğrafi engellemelerin yasaklanması gerektiğini vurgulamaktır. Ancak platformlara veya diğer dağıtıcılara, tüm ülkelerde aktif bir satış yapma zorunluluğu getirilmemelidir. Bu noktada önerilebilecek zorunluluk, platformların ve distribütörlerin pasif bir şekilde gelen talepleri kabul etme zorunluluğu olmalıdır, yani pasif satışlara izin verilmelidir⁶¹. Böylece, halihazırda mevcut olan ve kullanılabilir ürünlere diğer AB ülkelerindeki insanların erişimi sağlanacak ve bu platformlar ile hak sahipleri de bu tüketimden ekonomik olarak fayda sağlayabileceklerdir. Bu öneri, hem kullanıcılar için erişim kolaylığı sağlayarak hem de hak sahiplerinin gelir elde etmesine olanak tanıyarak dengeli bir çözüm sunar. Bu önerinin bir uzantısı olarak, telif hakkıyla korunan ürünlere farklı ülkelerden erişim sağlamak isteyen kişilerin, telif hakkı ihlali yapmamaları maksadıyla, aynı Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü'nde olduğu gibi bir hukuki kurgu kabul edilebilir. Bu kurguyla, erişimin gerçekleştiği ülke olarak kullanıcıların erişim sağladığı ülke yerine, sağlayıcının aktif olarak hizmet sunduğu ülkenin esas alınması kabul edilebilir. Böylece, hem telif hakkı ihlallerinin önüne geçilmiş olur hem de platformlar veya dağıtıcılar için her ülkede lisans alma zorunluluğu ortadan kalkar. Bu hukuki kurgu, hem telif hakkı sahiplerinin haklarını korumaya devam eder hem de sınır ötesi erişimin sağlanabilmesi açısından dengeli bir çözüm sunar. Ayrıca, olası diğer hukuki sonuçlar açısından da örneğin hukuki bir uyumsuzluk durumu ya da tüketici

⁶¹ **Zahrádka, Pavel** (2018) "Geo-blocking: Protection of Author's Rights, of Cultural Diversity, or of an Outdated Business Model?" *Annual Review of Law and Ethics* S. 26, ss. 191-208, s. 197.

uyuşmazlıkları bakımından böyle bir hukuki kurgu, pratik ve mantıklı bir çözüm yolu olabilir.

Bu öneriler, pazarda köklü bir değişiklik gerektirmeden, mevcut lisanslama faaliyetleri başta olmak üzere, pazarın dinamiklerini oluşturan birçok hususun değişmeden kalmasını sağlar. Önerilerin en temel katkısı, telif hakkıyla korunan bazı ürünlere erişmek isteyen kişilere bu erişim imkânını sunarken, hak sahiplerinin de bu erişimden maddi olarak fayda sağlanmasının öngörmesidir. Dolayısıyla, yazar böylesine bir önerinin tutarlı, mantıklı ve dengeli bir çözüm olacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, coğrafi engellemelerin Avrupa Birliği hukuku açısından hangi tartışmalara yol açtığını ve AB hukukunda coğrafi engellemelerle ilgili kabul edilen düzenlemelerin herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duyup duymadığını incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, ilk olarak DTPS'nin bir sonucu olarak kabul edilen Sınır Ötesi Taşınabilirlik Tüzüğü ele alınmıştır. Bu tüzüğün, yalnızca çevrim içi hizmet sağlayıcılarının platformlar abonelerine AB içerisinde geçici bir şekilde seyahat ettiği durumlarda belirli bir süreyle erişim sağlamayı amaçladığı vurgulanmıştır. Ancak, bu düzenlemenin kapsamının oldukça dar olduğu ve az sayıda kişi tarafından faydalanılabildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, daha kalıcı bir çözüm sunmak amacıyla getirilen bir diğer düzenleme Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü olmuştur. Bu tüzük, Avrupa Birliği içinde tüketicilerin ayrımcılığa maruz kalmaması adına, kişinin milliyeti, ikamet ettiği yer veya işyeri konumu nedeniyle herhangi bir mal veya hizmetten faydalanmasının kısıtlanamayacağını ve bu tür coğrafi engellemelerin yasaklanacağını hüküm altına almıştır. Ancak, bu tüzük telif hakkı ile korunan eserleri ve hizmetleri kapsamına almamıştır, bu da eleştirilerin odak noktalarından biri olmuştur. Tüzük, telif hakkıyla korunan ürünlerin kapsama alınıp alınmamasıyla ilgili bir değerlendirme maddesi de içermektedir. Bu maddeye göre, tüzük belirli aralıklarla gözden geçirilecek ve kapsamının genişletilmesinin olası sonuçları, AB Komisyonu tarafından verilerle değerlendirilecektir. Bu değerlendirme sonucunda, telif hakkıyla korunan ürünlerin tüzük kapsamına dahil edilip edilmeyeceğine karar verilecektir. Son değerlendirme 2023 yı-

ında yapılmış olup, AB, şimdilik telif hakkıyla korunan ürünlerin tüzük kapsamına alınmaması gerektiğine hükmetmiştir.

Bu çalışmanın yazarı, Haksız Coğrafi Engellemeler Tüzüğü'nün kapsamının genişletilmesi gerektiğine inanmaktadır. Zira son dönemde internet tüketimindeki artış, özellikle dijital ürünlerin tüketiminin yaygınlaşması ve sınır ötesi erişim isteğinin bu tüzüğün taslak metninin hazırlandığı 2016 yılından itibaren değiştiğinin kabulü gerekir. Bununla birlikte insanların, ülke değiştirdikten sonra kendi kültürel bağlarını sürdürme veya farklı bir ülkenin kültürünü öğrenme amacıyla yaşadıkları ülke dışındaki diğer ülkelerin ürünlerine erişim ihtiyacı artmıştır. Yazar, bu tür kullanıcıların, tüzük kapsamındaki bir genişlemeden fayda sağlayacağını ve böyle bir değişikliğin, dijital çağda daha kapsayıcı bir düzenleme olacağını düşünmektedir. Ayrıca, böyle bir değişikliğin DTSP ile uyumlu olacağı ve hem AB içerisinde daha güçlü bir internet erişimi hem de ürün ve hizmetlerin AB sınırları içinde daha doğru bir şekilde dolaşımını sağlayabileceği savunulabilir.

Tüm bunlarla birlikte, bu konuda herhangi bir değişiklik önerisi sunmadan önce, özellikle görsel-işitsel hizmetler ve eğlence sektörünün son derece karmaşık bir lisanslama düzenine sahip olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu lisanslama sistemleri ve diğer ticari dinamiklerin, böyle bir değişiklikten nasıl etkileeneceği dikkatlice değerlendirilmelidir. Bu sebeplerle yazar, piyasa dinamiklerini köklü bir şekilde etkileyecek büyük değişiklikler önermek yerine, sistemi bozmayacak ancak kullanıcıların erişimini artıracak, hak sahiplerine ekonomik fayda sağlayacak ve DTSP güçlendirecek daha dengeli adımlar atılması gerektiğini savunmaktadır. Yazarın önerdiği ilk adım, telif hakkı koruması altındaki ürünler için de coğrafi engellemelerin kaldırılması, telif hakkıyla korunan ürünlerin de tüzük kapsamına alınmasıdır. Ancak, bu durum ürün sağlayıcılar için aktif satış zorunluluğu getirilmeden, sadece pasif bir şekilde gelen taleplerin kabul edilmesini zorunlu kılmalıdır. Ayrıca, yazar, hukuki bir kurgu oluşturarak, kullanıcının hizmet aldığı ülke esas alınarak erişimin sağlandığı kabul edilirse, hukuki belirlilik açısından da daha dengeli bir sistemin kurulabileceğini düşünmektedir. Ayrıca böylesine bir hukuki kurgu, ürün sağlayıcılara AB genelinde bir lisans edinme zorunluluğunu ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKÇA

- Brooks, Annette/Duch Brown Nestor/Gomez Herrera Maria Estrella/Martens Bertin** (2020) “Geo-blocking: A literature review and new evidence in online audio-visual services”, 23.10.2020 <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/document/download/50e3aa8a-87de-4383-b578-3e6eeee12158_en?filename=jrc120267.pdf>.
- Engels, Sebastian/Nordemann, Jan Bernd** (2018) “The Portability Regulation (Regulation (EU) 2017/1128): A Commentary on the Scope and Application” JIPITEC S. 9, ss. 179-200.
- Hamulák, Ondrej/Lilla, Nóra Kiss/Gábris, Tomáš/Kocharyan, Hovsep** (2021) “‘This Content is not Available in your Country’ A General Summary on Geo-Blocking in and Outside the European Union.” International and Comparative Law Review S. 2(1) ss. 153-183.
- Karmel, Bela** (2020) “Content portability in the EU: challenges and pragmatic solutions”, European Intellectual Property Review, S. 42(7), ss. 414-425.
- Lobato, Ramon** (2019) Netflix Nations, 1. Baskı, New York University Press.
- Oikonomidis, Theodoros/Fouskas, Konstantinos** (2019) “A Literature Review of Smartphone Geolocation Technologies”, Strategic Innovative Marketing and Tourism, S 1086, ss. 1-8.
- Peers, Steve/Barnard, Catherine** (2023) European Union Law, 4. Baskı, Oxford University Press.
- Rauer, Nils/Kaase, Lea** (2020) “Portability Regulation”: Schulze, Reiner/Staudenmayer, Dirk (Editörler), EU Digital Law, 1. Baskı, Hart Publishing.
- Reda, Julia** (2020) “Geoblocking: At Odds with the EU Single Market and Consumer Expectations”: Szczepanik Petr/Zahrádka, Pavel/Macek, Jakub/Stepan, Paul (Editörler) Digital Peripheries: The Online Circulation of Audiovisual Content from the Small Market Perspective, 1. Baskı, Springer ss. 81-101.
- Schmidt-Kessen, Maria José** (2019) “EU Digital Single Market Strategy, Digital Content and Geo- Blocking: Costs And Benefits Of Partitioning EU’s Internal Market”, Columbia Journal of European Law, S. 24(3), ss. 561-576.
- Shapiro, Ted** (2016) “The Proposed Regulation on portability - don’t leave home without it”, European Intellectual Property Review, S. 38(6), ss. 351-359.
- Synodinou, Tatiana Eleni** (2020) “Geoblocking in EU Copyright Law: Challenges and Perspectives” GRUR International S. 69, ss. 136-150.

- Trimble, Marketa** “Geoblocking and “Legitimate Trade””: Heath, Christopher/Kamperman, Anselm Sanders/Moerland, Anke (Editörler): *Intellectual Property and Obstacles to Legitimate Trade*, 1. Baskı, Wolters Kluwer 2018), ss. 53-79.
- Trimble, Marketa** (2017) “The Role of Geoblocking in the Internet Legal Landscape” *IDP, Revista de Internet, Derecho y Política* S. 33, ss. 45-58.
- Trimble, Marketa** (2019) “Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking” *Boston U. J. Sci & Tech L. S. 25(2)* ss. 476- 502.
- Trimble, Marketa** (2024) *The EU Geo-Blocking Regulation A Commentary*, 1. Baskı, Cheltenham, Edward Elgar Publishing.
- Yu, Peter K.** (2019) ‘A Hater’ s Guide to Geoblocking’ *B.U. J. Sci. & Tech. L. S. 25*, ss. 503-529.
- Zahrádka, Pavel** (2018) “Geo-blocking: Protection of Author’s Rights, of Cultural Diversity, or of an Outdated Business Model?” *Annual Review of Law and Ethics* S. 26, ss. 191-208.